

det er de Krav, som ere komne frem, den Utilfredsahed, der er fremkommet i Verden, og som man overalt tager Hensyn til og selvfølgelig ogsaa maa tage Hensyn til her i Landet, og som enhver Regering maa tage Hensyn til, forsaavidt der er noget retfærdigt Krav paa Bunden af, hvad der føres frem. Det er saa langt fra, at vi ved dette Forslag direkte anerkende, at de socialistiske Principper skulle have yderligere Fremgang her i Landet, at jeg vil sige til det ærede Medlem, at for mit Vedkommende betyder det netop, at her sættes Punktum. Med Hensyn til Alderdomsforsørgelse behøver det ærede Medlem kun at se paa det Forslag, som er fremkommet fra anden Side, for at se, at man ved dette Lovforslag vil have slaaet de yderliggaaende Tanker om Alderdomsforsørgelse, som ere komne frem i andre Forslag, til Jorden. Hvis dette er Meningen hos det Flertal, som vil give dette Lovforslag, saa handle vi jo fuldstændig rigtigt; Fremtiden vil jo vise, om det er rigtigt eller ikke. Det er da Tanken for mit Vedkommende, at hermed skal denne Sag være til Ende, og saa mener jeg, at den er bygget paa Principper, som ikke føre til nogen Konsekvens i socialistisk Retning, og som ere fuldstændig forsvarelige. Nu siger det ærede Medlem, at det vil føre til, at den frivillige Sammenslutning for at hjælpe sig selv ganske vil ophøre. Nej, det er ingenlunde Tilfældet, der er mange Omraader endnu, hvor det kan være nødvendigt, at de vedkommende sørge for sig selv, hvor de kunne komme i Trang i deres 60de Aar. Intet Menneske tænker paa at slaa Sygekasserne ihjel; det er en Bevægelse, som er rejst af sig selv, som vistnok vil udvikle sig videre og som der vedvarende vil være tilstrækkelig Brug for. Saa siger det ærede Medlem, at denne Lov vil føre til, at man overfører alle Baand mellem Forældre og Børn mellem Tyende og Husbond (Indsigelse af F. Sage), i en væsentlig Henseende overføre disse Baand. Jeg vil indrømme, at der kan tænkes Tilfælde, hvor fattige Børn stadig understøtte deres fattige Forældre og tage fra sig selv, hvad de skulle piise, for at Forældrene ikke skulle komme paa Fattigvæsenet. Der gives mange af den Slags Eksempler. Idet vi give denne Lov, tage vi da ogsaa en stor Byrde bort fra mange Mennesker netop af dem, som have holdt Familiebaandet helligt, men der bliver dog Forhold nok, hvorved det kan blive ved at virke. Det er der intet i Vejen for. I det hele taget maa man sætte sig ind i den Tankegang i Lovgivningen, at vi gaa i den Retning, at der er Krav fra den

ene Side og Anerkendelse fra den anden Side af, at det var meget ønskeligt og godt, om Menneskene gennemgaaende fik det noget bedre og navnlig noget rigere i materiel Henseende, end de have haft det hidtil, idet man erkendte, at disse materielle Betingelser spille en overordentlig stor Rolle for den hele Udvikling. Jeg skal slet ikke sige andet, end at det efter alle disse Lovforslag efterhaanden vil føre til, at Fordringerne til Livet stige noget, men saa maa jeg ogsaa gøre opmærksom paa, at det har kun været Samfundets egen Skyld. Thi det Samfund, der hviler paa det Princip, som det ærede Medlem holder, paa Konkurrencens Princip og paa Principet: Hjælp Dig selv, har i det hele overfor de fattige kun haft een Ting at holde frem og sige: Skaf bare de fattige Dplysning. Dette er alt gaaet ud paa. Man har villet skaffe Stoler og har indført tuungen Undervisning. Men det nytter ikke at skaffe de fattige Dplysning, naar man ikke tillige skaffer dem andet, thi jo mere Dplysning, man skaffer dem, desto større blive Kravene til Livet. Jeg vil ikke nægte, at der kan være Arbejdsgivere, som nu ikke mere ville blive saa beredvillige som hidtil til at sørge for deres Arbejders Alderdom. Det er klart, at mangen Godsejer, som hidtil har sagt som saa: Ingen af mine gamle Arbejdere skulle paa Fattigvæsenet. Jeg har Huse til dem, og jeg giver dem det fornødne; paa Fattigvæsenet skulle ingen af mine Arbejdere komme. Dette er der mange Eksempler paa. Jeg siger, at det er klart, at herefter ville soadanne Folk være fristede til at sige: Jeg skal betale i alle Retninger, og skal ogsaa nu betale til dette, men saa kan jeg ikke heller holde mine Folk udenfor Alderdomsunderstøttelse nu, da de jo dog uden Gene kunne saa der, hvad de behøve. Det er en af de Ulemper, som en almindelig Lov medfører. Hvis det var saaledes, at alle Mennesker, der kunne understøtte andre, uden dertil sigtende Lovbestemmelser vilde gøre det af sig selv og ikke blot nogle enkelte, ja saa behøvede man ingen Lov. Men paa den anden Side maa man jo ogsaa erindre, at de Folk, som ville blive understøttede efter denne Lov, naa ogsaa noget mere end hidtil, de naa dog saa at blive fuldstændig uafhængige paa dette Omraade. Jeg kan for øvrigt være enig med det ærede Medlem fra Røge (Hørup) i, at det væsentligste for de gamle er at saa Mad og Klæder, Hus og Fred, og at Stemmeretten er det underordnede. Det kan jeg godt være enig med ham i. Men jeg mener rigtignok tillige, at der er mange, som sætte